

DE RAAKLIJN VZW

DE RAAKLIJN KATERN: jaargang 27, nr.135
Bijlage bij « 't Groene Waasland » nr.211,
Maart/april 2019.
(v.u. Firmin De Beleyr, Belsele)

Landschapspark “ De Spaerlaer”

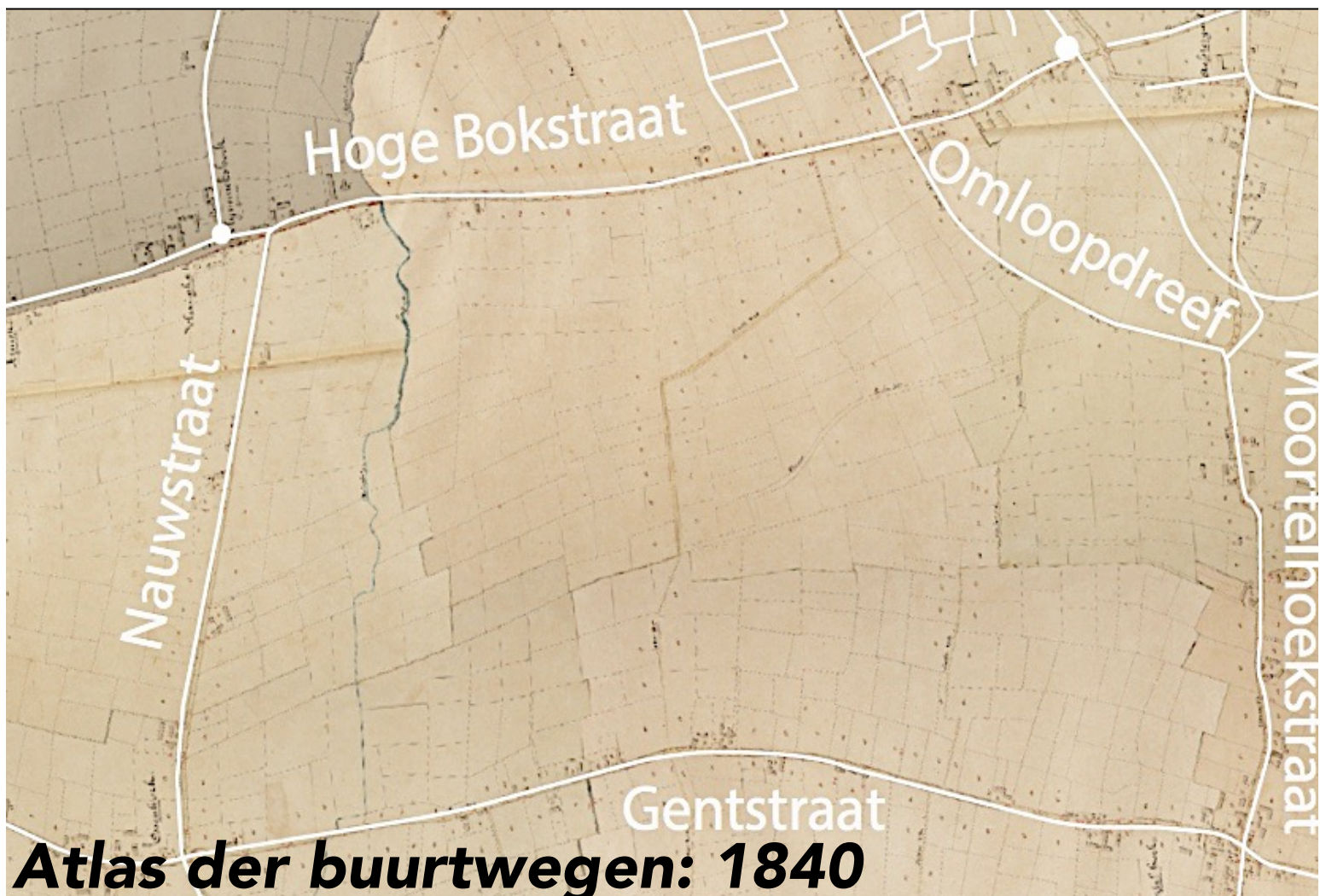
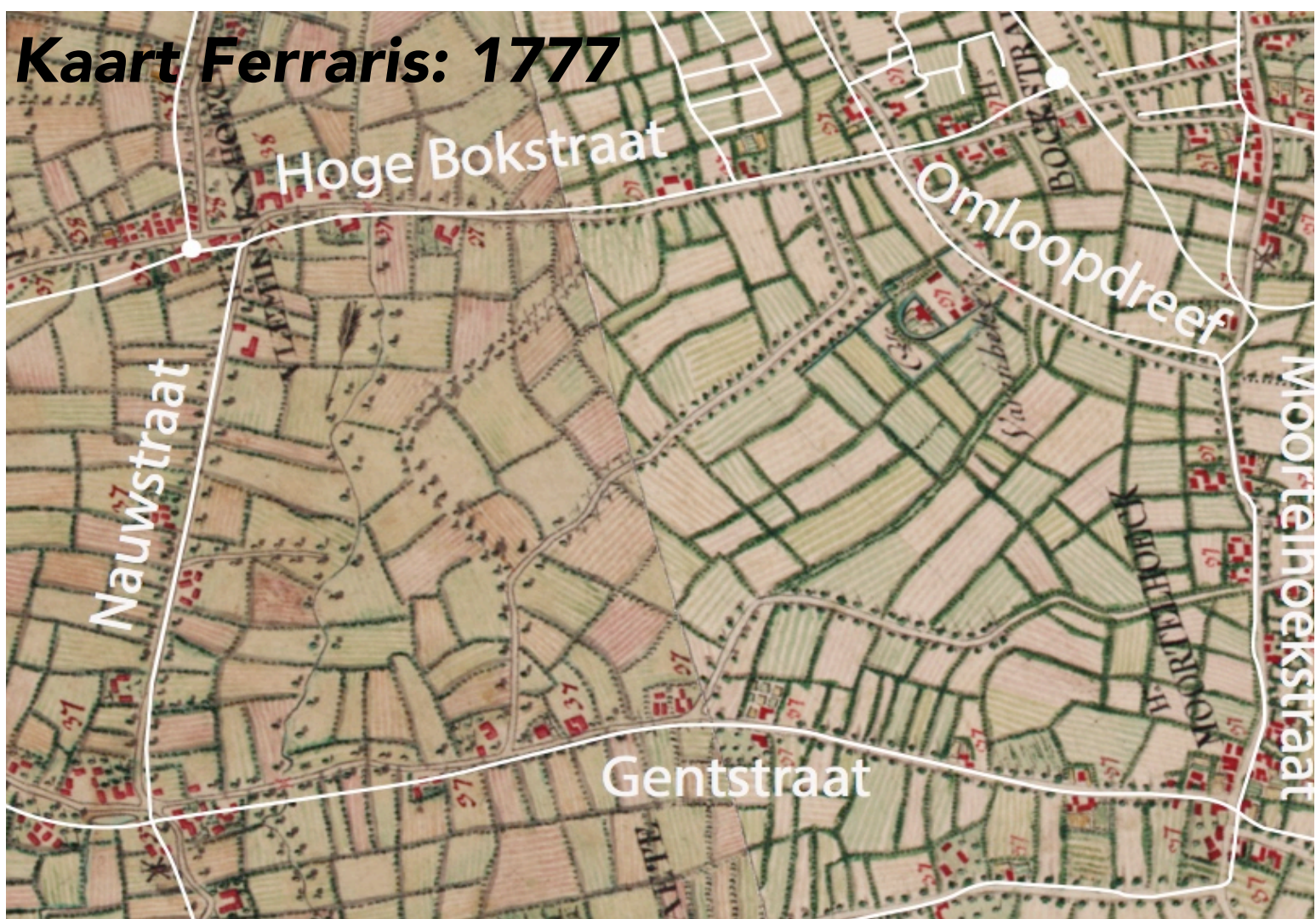

Poort tussen stad en platteland,
tussen verleden en toekomst.

Kaart Ferraris: 1777

Atlas der buurtwegen: 1840

Beste lezer,

Deze katern is uiteindelijk met enige vertraging bij u geraakt. De voorjaarsstorm zat er niet voor tussen, wel de coördinatie van heel wat activiteiten binnen de Raaklijn.

Maar met deze laattijdige 135^e editie krijgt u er 4 pagina's extra bij. We hebben ze uitneembaar in het midden van de katern gestoken. In deze katern wordt het dossier "**De Spaerlaer**" uitgebreid toegelicht. De Raaklijn wil met dit dossier een poort openen tussen stad en platteland, tussen verleden en toekomst.

Ondertussen hebben wij dit dossier al besproken met de bevoegde schepenen. De bal ligt in het kamp van het beleid om dit dossier gefaseerd uit te werken.

De katern van maart/april gaat steeds gepaard met een nieuwe jaargang. Dit is dus de aanvang van de 27^e jaargang en ook in deze katern blikken we 25 jaar terug. We waren toen nog een feitelijke vereniging en voerden een harde strijd tegen de geplande verkaveling in het Hof Van Belsele. Het blijft boeiend om te lezen hoe de politici van toen omgingen met thema's die nu nog steeds brandend actueel zijn: de verkwisting van de open ruimte.

Verder deden we nog een merkwaardige vaststelling op onze algemene vergadering van de Raaklijn vzw. Door de extra Euro die sommige leden nu overschrijven is het ledenbestand gestegen naar 265. Anderzijds zijn er ondertussen 12 leden die deze katern niet meer wensen te ontvangen in de papieren versie. Dit levert ons al een kleine besparing op wat de drukkosten betreft, terwijl zij hun lidgeld zien halveren.

Aan u de keuze, papier of uitsluitend digitaal, maar samen met de digitale nieuwsbrief en deze katern blijft u alleszins op de hoogte van onze activiteiten.

Vriendelijk groet,

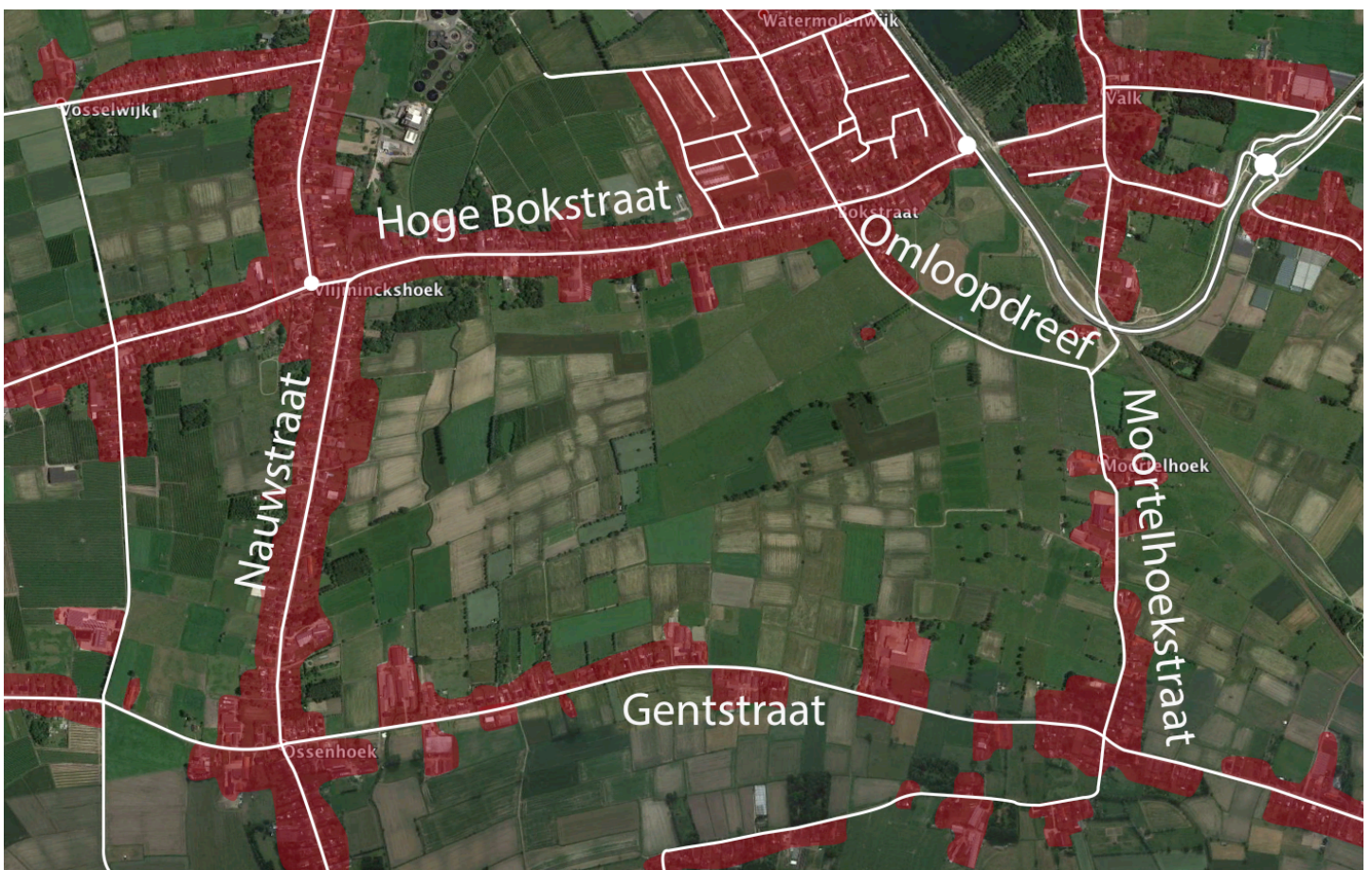
Firmin De Beleyr
voorzitter

DE SPAERLAER

Poort tussen stad en platteland,
tussen verleden en toekomst.

De **Spaerlaer** is de naam van het gebied tussen Hoge Bokstraat, Nauwstraat, Gentstraat, Moortelhoekstraat en Omloopdreef. Samen vormen ze een omtrek = 5,9 km.

Dit gebied grenst aan het stedelijk en landelijk gebied.

De **Spaerlaer** is het grootste aangesloten landbouwgebied in de ruime omgeving zonder straat erdoor (bijna 2 vierkante kilometer). Naast landbouw heeft het gebied nog veel meer te bieden op vlak van natuur, erfgoed en trage wegen. We nemen je mee op een wandeling door het verleden en het heden van het gebied en tonen je onze toekomstvisie.

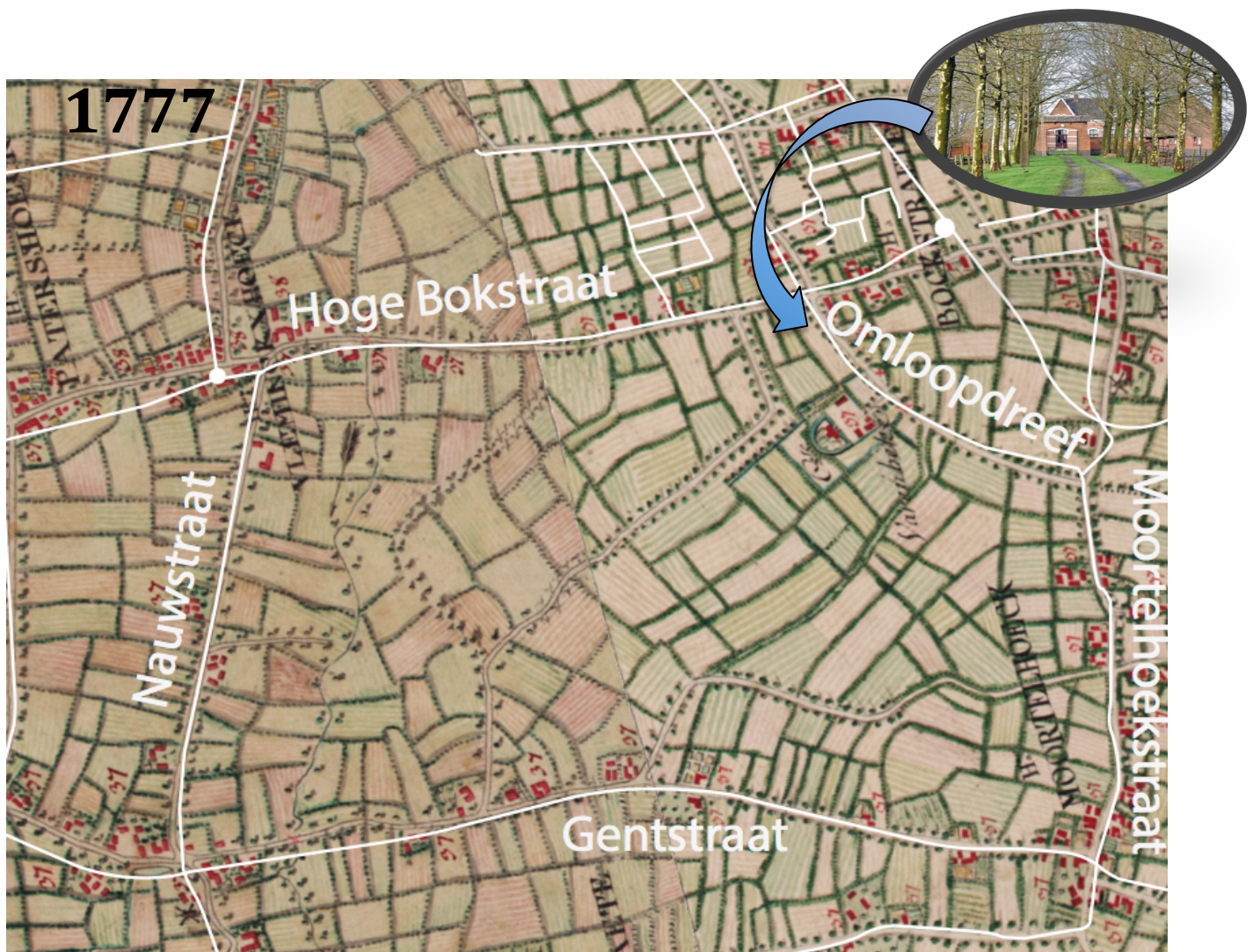

De toekomstvisie: zie ingevoegd kaartje in het midden van deze katern.

Historiek

Op de Ferrariskaart van **1777** zien we dat het gebied al van oudsher beheerst is door landbouw en trage wegen. Parallel met de Nauwstraat zie je ook de Molenbeek het gebied doorkruisen.

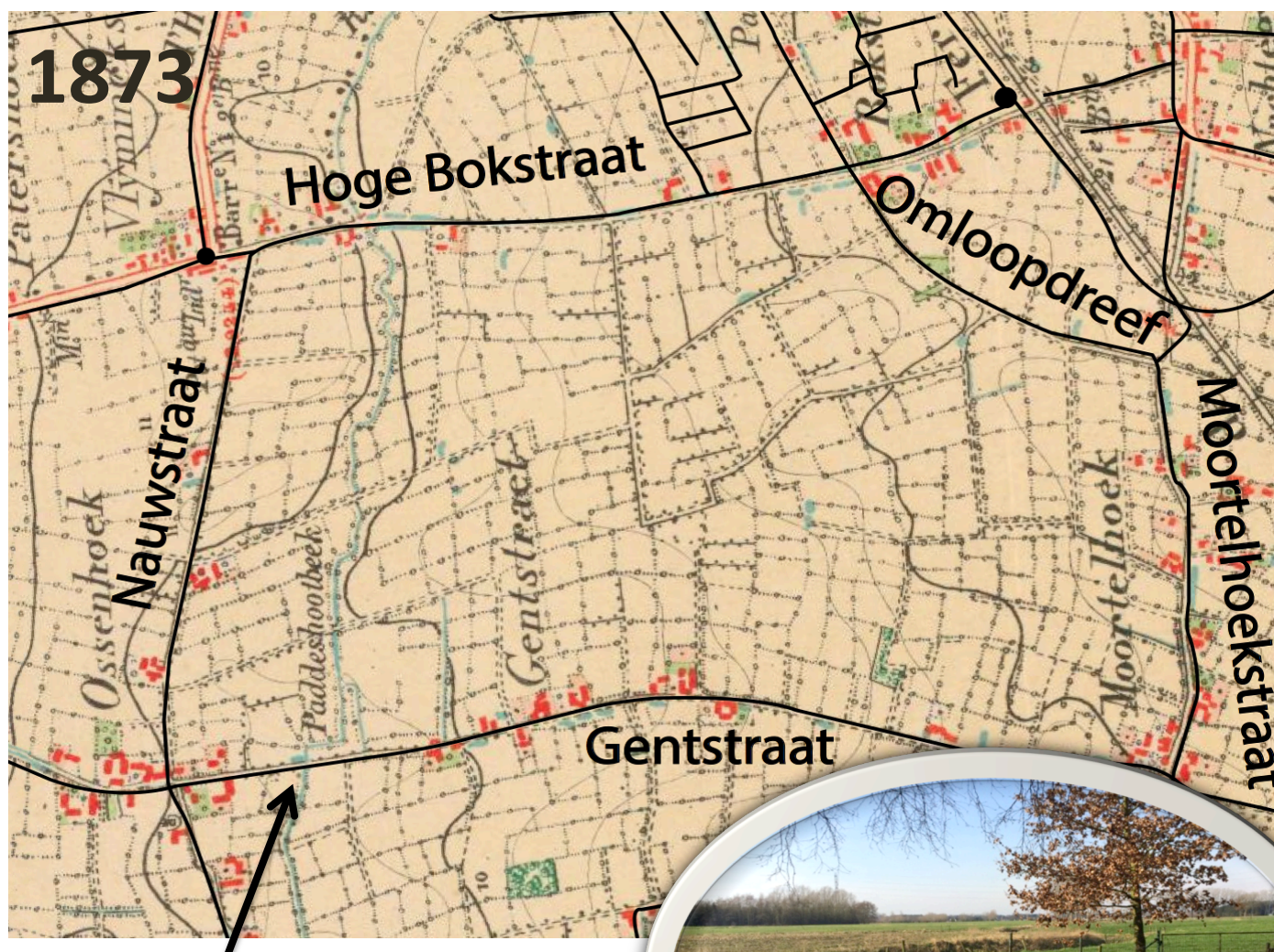
In de perceelstructuur van 1777 zien we ook duidelijk de contouren van het 'Hof van Vaerenbeke', een middeleeuwse heerlijkheid die van de Omloopdreef tot het midden van het gebied liep.

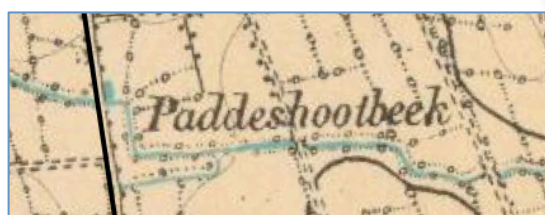
In de Atlas der Buurtwegen van **1840** merken we ook de Omloopwegel en Stadhoudersboswegel op. Voor de bewoners van de Eikenlaan en omgeving was dat (en is dit nog steeds) de kortste weg naar het centrum van de stad.

Op de kaart van **1873** zien we dat de Molenbeek hier de 'Paddenschootbeek' heet. De naam komt vermoedelijk van het Paddenschoothof: het eeuwenoude kasteel dat stroomopwaarts langs de beek ligt.

De Molenbeek hier op de kaart als de 'Paddeshootbeek'

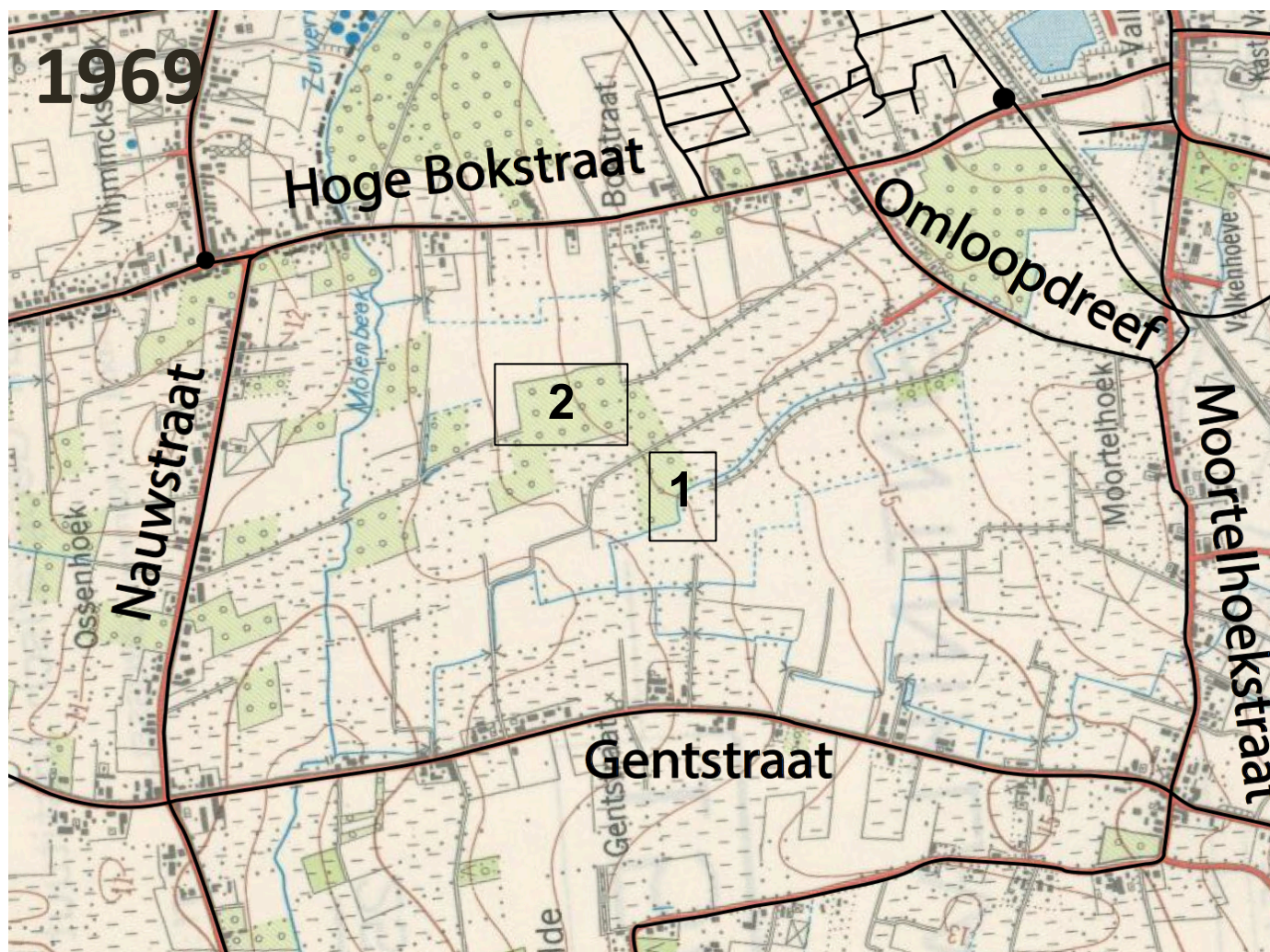

In het landschap zie je tot op vandaag nog de contouren van deze heerlijkheid. Vooral de 'rabatstructuur' valt op. Om natte gebieden te kunnen ontginnen ging men greppels graven.

De grond uit de greppels diende om het rabat op te hogen en hier vruchtbare grond van te maken. Op de kaart van 1873 valt tenslotte ook de verbinding op tussen de Nauwstraat en de Omloopdreef, dwars door het gebied.

Op de kaarten van 1904 en 1939 is er zeer weinig gewijzigd. Op de kaart van **1969** zien we wel verandering.

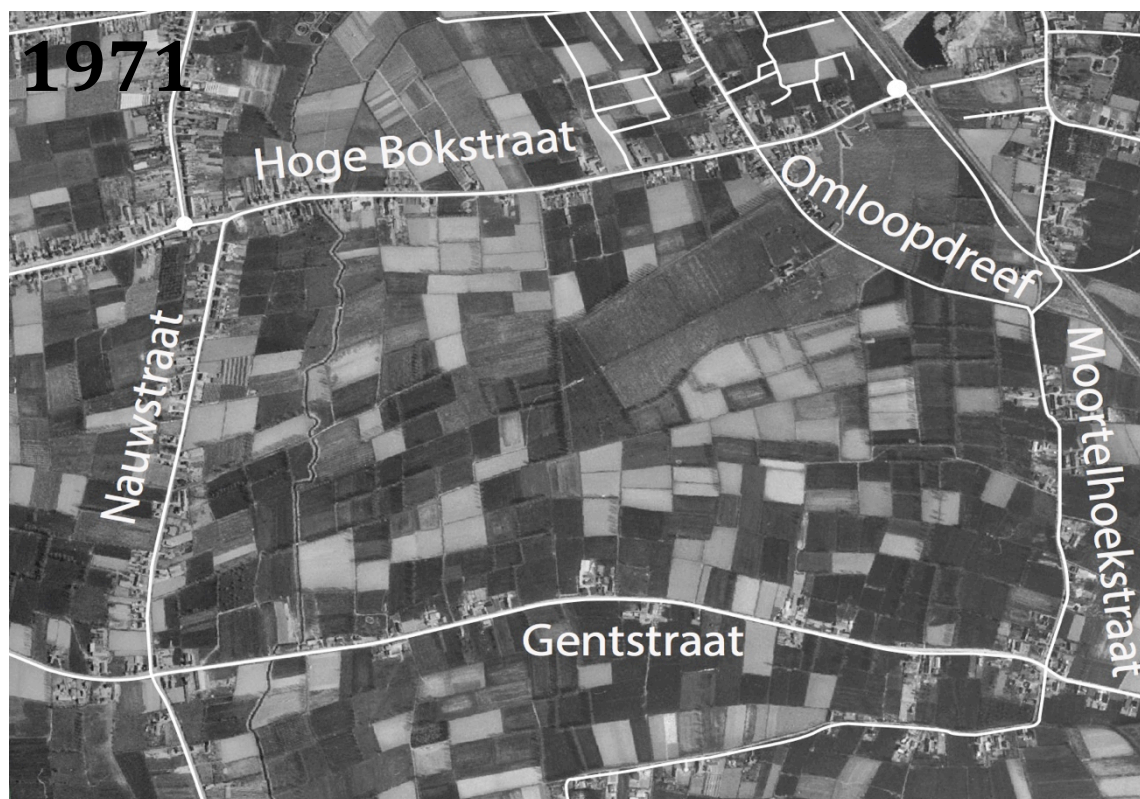

De trage weg rond de heerlijkheid loopt niet meer volledig door **(1)** en de verbinding vanuit de Omloopdreef richting de Nauwstraat is niet meer aangegeven **(2)**. In de plaats zien we de verbinding richting de Gentstraat wel aangegeven, gelijkaardig aan de verbinding op de Ferrariskaart van 200 jaar eerder.

Alle kaartjes kan je in detail bekijken
in de presentatie op
onze website en nieuwsbrief.

Op de eerste beschikbare luchtfoto van **1971** zien we diezelfde verbinding centraal in het gebied terugkomen.

Ook op de luchtfoto van **1990** zien we die verbinding duidelijk aanwezig, maar vandaag is de verbinding niet meer zichtbaar. Ook valt het op dat veel van de bomenrijen en houtkanten langs de weiden verdwenen zijn in vergelijking met 50 jaar geleden.

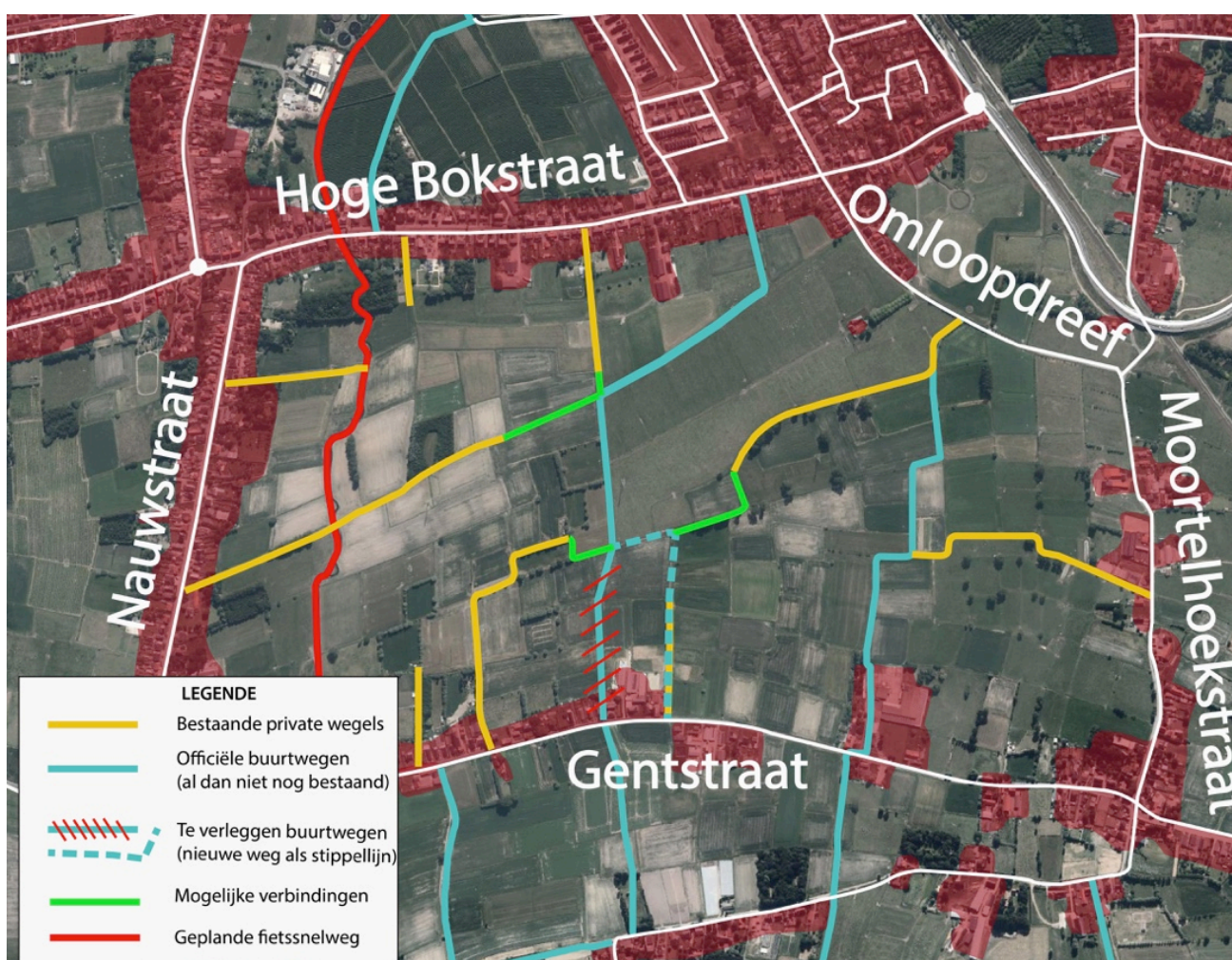

We kunnen besluiten dat de loop van de trage wegen door het gebied de voorbije eeuwen grotendeels dezelfde gebleven, maar de onderlinge verbindingen wel geregeld veranderden. Ook valt het op hoe de laatste decennia een kaalslag heeft plaatsgevonden in het gebied.

Toekomstvisie

De ligging van dit gebied, in de rand van een middelgrote Vlaamse stad, zorgt voor een grote 'afzetmarkt' die dichtbij woont. De stap is dan ook kleiner om bijvoorbeeld de wandel- of loopschoenen aan te binden of de fiets te nemen. En net dat is wat we willen bereiken. Mensen moeten hier de perfecte omgeving vinden om te wandelen, te lopen of te fietsen. Sport en recreatie in de vrije tijd is meteen een eerste belangrijke functie van dit gebied. En ondanks dat de vraag naar zo'n locaties de volgende jaren alleen maar zal stijgen, zijn er tot op vandaag geen gelijkaardige alternatieven te vinden zo dicht bij de stadskern.

zie dit kaartje in detail in het extra binnenblad.

Maar niet enkel voor wandelaars, lopers en fietsers kan dit project van betekenis zijn. Dit gebied is een uitgesproken landbouwgebied.

De klassieke landbouw staat echter onder druk.

Wat op de akkers en weiden gebeurt staat heel ver van de mensen die er rond wonen.

Er is geen enkele band met de buurt meer.

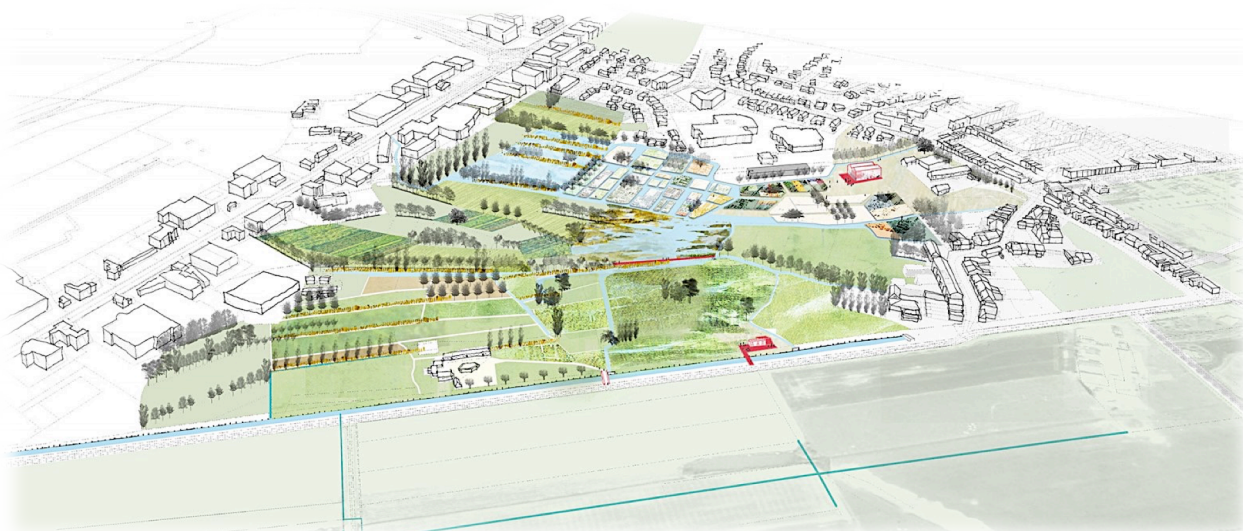
Maar mensen zijn wel terug op zoek naar die lokale band, getuige de populariteit van **'community supported agriculture'**. (CSA)

Een ander voorbeeld hiervan zijn de 'voedselteams', waarbij samengewerkt wordt met lokale telers. Een variant hierop is dan **'stadslandbouw'**.

Dit houdt in dat in de rand van een stad allerhande groenten en fruit geteeld worden op één centrale plaats. Mensen betalen een bepaald bedrag en komen wekelijks hun verschillende groenten en fruit halen op de plek waar ze geteeld worden. Een landbouwperceel bestaat dan niet enkel meer uit maïs of prei, maar bestaat uit tientallen verschillende groenten en fruit.

Mooie voorbeelden zijn te vinden in de stadsrand van Turnhout en Oostende.

Ook inzake **natuur en erfgoed** heeft dit gebied heel wat te bieden. Het gebied is een waterreservoir voor de wijde omgeving en heeft potentieel om verder 'vergroend' te worden, zonder de landbouwactiviteit daarbij te hypothekeren. Inzake erfgoed hadden we het al over de **rabatstructuur** en de eeuwenoude wegels en dreven.

Wat betreft bouwkundig erfgoed springt het Hof Van Vaerebeke in het oog. Het is als het ware de poort tussen stad en platteland. Vanaf hier ben je richting Sinaai makkelijk een uur op pad zonder dat je ook maar één wagen hoeft tegen te komen.

Tenslotte zien we verschillende **win-win situaties**.

Sommige wegels zijn private paden van landbouwers. De wegels liggen er nu vaak zo slecht bij, dat ze soms zelfs voor landbouwvoertuigen moeilijk berijdbaar zijn en daardoor tijd verloren gaat.

De stad zou ervoor kunnen zorgen dat de landbouwwegen er perfect bij liggen voor landbouwers, maar ook voor fietsers en wandelaars. Dat hoeft dan geen beton te zijn, maar kan ook met een waterdoorlatende verharding zoals porfier. De stad legt aan (zij krijgen hier ook subsidies voor) en onderhoudt ze, maar de wegen worden wel publiek toegankelijk.

De aangelegde Kuildreef tussen de Kleemstraat en de Kouterstraat.

Daarnaast zou de stad ook bijvoorbeeld kunnen zorgen voor hulp bij het ruimen van de grachten. En in de voorbije decennia zagen we een kaalslag in het gebied, doordat boeren te veel werk hadden aan het onderhoud van de houtkanten, zonder daar enig voordeel van te hebben. Dat zou verholpen kunnen worden door boeren bewust te maken van de verschillende subsidies die er bestaan om een aanplant te doen.

Of door anderen de bomen te laten knotten, die in ruil het hout meenemen. Regionaal Landschap Schelde Durme (RLSD), waar zowel de stad als De Raaklijn lid van zijn, biedt dergelijke diensten met hun “houtzoekers” al jaren aan, en met succes!

HOUTZOEKERS

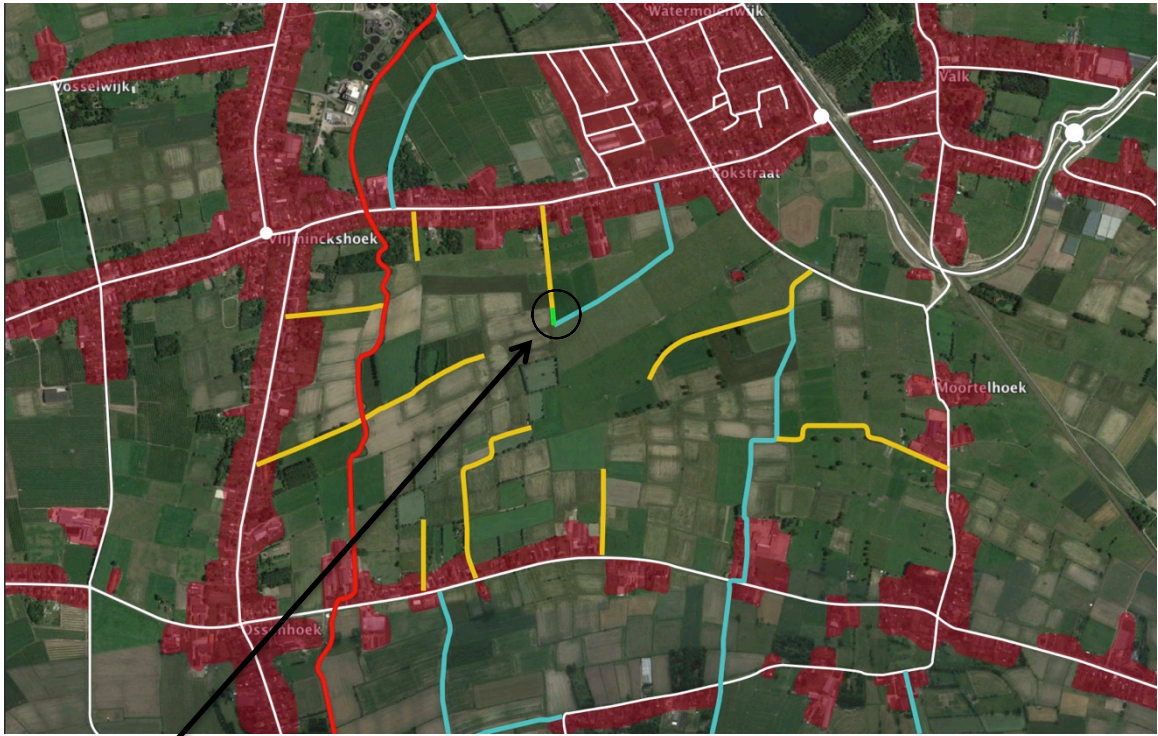
Tenslotte zou de stad het plaatsen van takkenwallen kunnen stimuleren. Boeren hoeven hun takken dan niet meer samen te binden, op te laden en weg te voeren of ze niet meer één voor één te hakselen. En zo ontstaan in het gebied opnieuw houtkanten, die heel interessant zijn voor allerlei dieren. Daarnaast zijn geen prikkel- of schrikdraden meer nodig op deze weides, omdat de wallen ondoordringbaar zijn voor runderen.

Plan van aanpak

Maar hoe begin je best aan zo'n plan? Het plan moet eerst en vooral ondersteund worden door lokale eigenaars en landbouwers. Daarna kan je naar een stapsgewijze uitvoering.

Een **eerste stap** zou kunnen zijn om de lus tussen Hoge Bokstraat en een deel van de Omloopwegel te verbinden. Beschouw het als een eerste kennismaking met het gebied, aan de zijde die het meest nood heeft aan rust, weg van de drukte van de Hoge Bokstraat.

stap 1

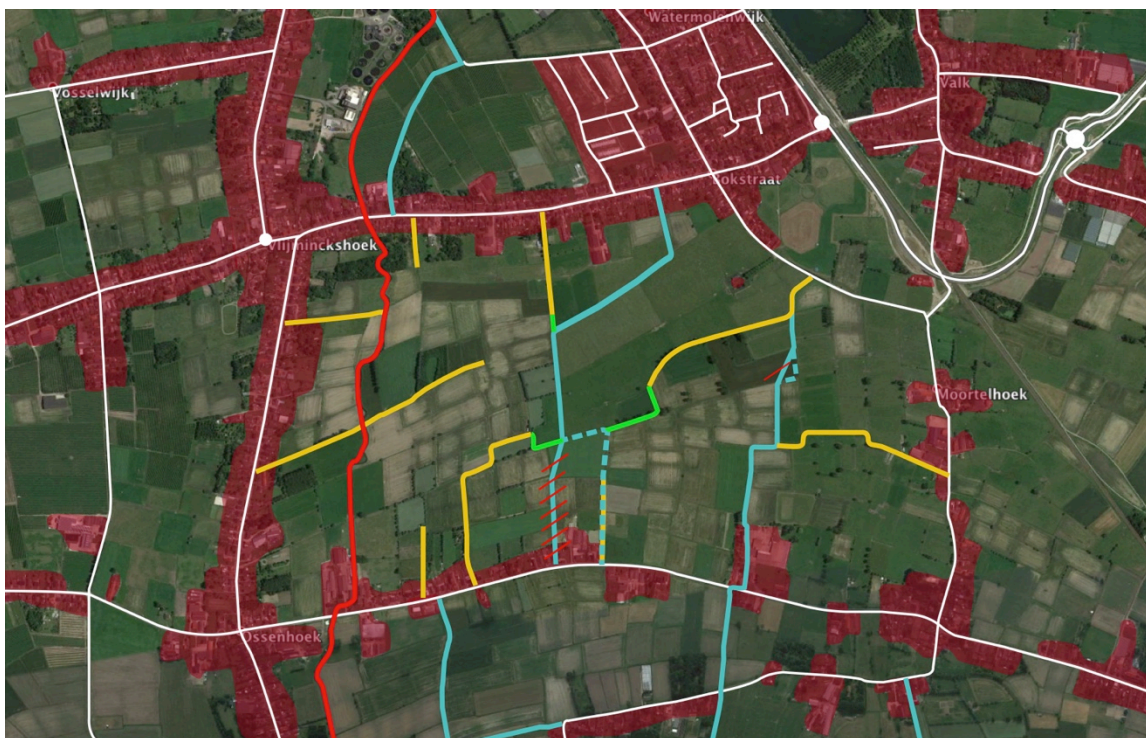
Een **tweede stap** is het openen van de Omloopwegel, die dwars door het gebied loopt. Best wordt de wegel dan verlegd ter hoogte van de Gentstraat, grotendeels op het tracé van een al bestaande wegel. Op die manier wordt een bebouwd perceel in de Gentstraat ook niet meer belast met de voetweg.

stap 2

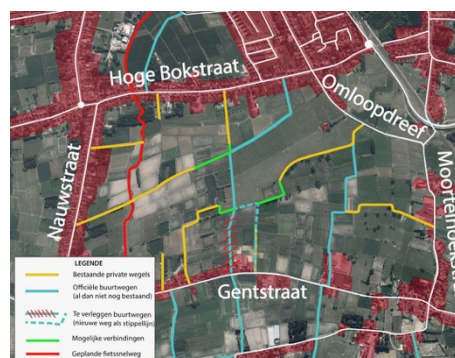

De **derde stap** is de voltooiing van de Omloopwegel, tussen Groenstraat en Gentstraat. Daarnaast lijkt het ook wenselijk de Omloopwegel te verbinden met andere landbouwwegels in de richting van de Nauwstraat én de verbinding te maken met de Stadhoudersboswegel, rond de heerlijkheid van het Hof Van Varebeke.

De **laatste stap** is dan de volledige link leggen naar de Nauwstraat (en op termijn ook de fietssnelweg langs de Molenbeek).

Om de laatste stap beter in beeld te brengen is er de speciale binnenpagina in deze katern aangebracht.

Maar naast de trage wegen verbinden wordt best parallel gestart met een landbouwproject dat ook de thema's natuur en erfgoed meeneemt. Het gebied rond het Hof van Vaerebeke lijkt een geschikt gebied om een pilotproject uit te werken dat rekening houdt met het verleden én de toekomst. Zo kan dit project een inspirerend voorbeeld worden voor andere Vlaamse steden en gemeenten om in te spelen op wat de toekomst brengt.

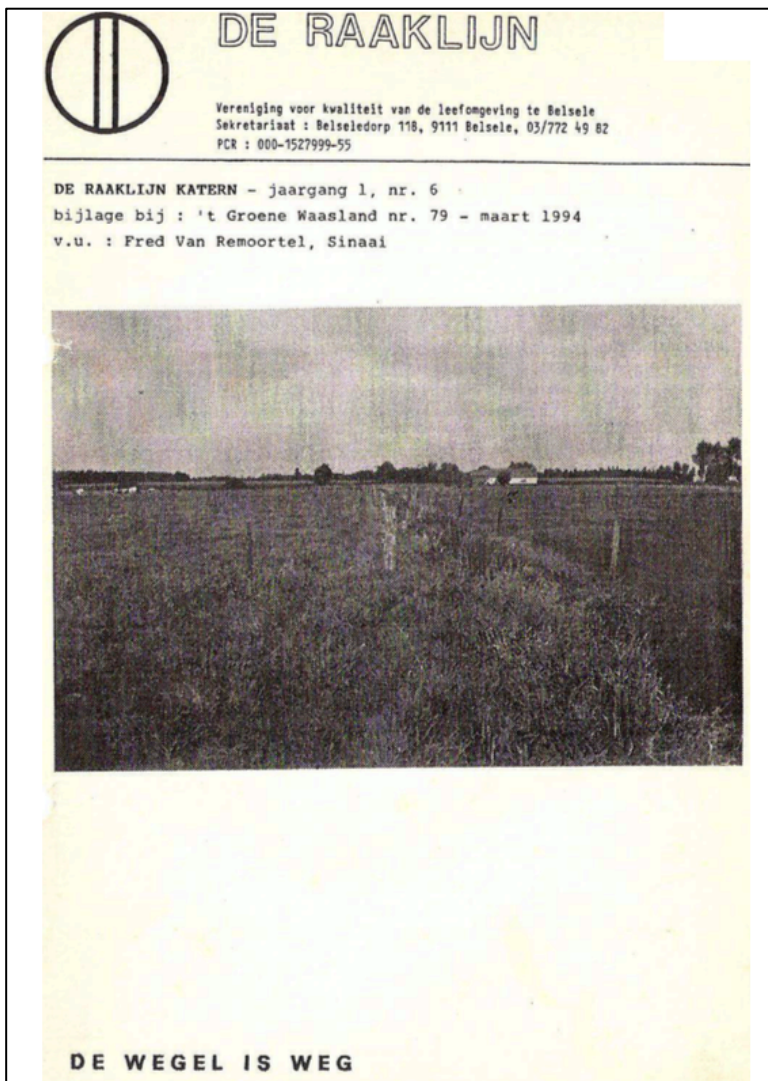
Dit dossier is tot stand gekomen met onze medewerker Jan Van Damme. Het werd voorgelegd aan de bevoegde schepenen.

De Raaklijn 25 jaar terug

In 1994 verschenen onze eerste katernen. De Raaklijn was als feitelijke vereniging al iets langer actief. Daarom kijken we 25 jaar terug in de tijd om te zien wat er toen in de katern nr.6 verscheen en nu nog relevant is.

1995: maart nr.6, jaargang 2 (8 pagina's)

- We gaven in dit nummer informatie over het juridisch statuut van de buurtwegen.
  - De Sinaaiwegel is het onderwerp in de rubriek “de vlotte pen”. De toenmalige bewoner aan de Boskapel wilde deze wegel verhard zien. Het eerste pleidooi voor het plaatsen van een slagboom was een feit!
    - De “open monumentendag” die door zou gaan in het najaar wordt aangekondigd.
    - De stand van zaken in verband met het parkgebied “Hof van Belsele” wordt uiteengezet. Hier kan je lezen hoe de politieke cultuur in mekaar zat om toch maar de verkaveling goedgekeurd te krijgen. De Raaklijn had hier stokken in de wielen gestoken, dank zij het indienen van 800 bezwaarschriften

Herlees de katern

<http://www.deraaklijn.be/katern/6.pdf>

Zwerfvuil ruimen!

Deze maand wordt er in heel sint-Niklaas de jaarlijkse zwerfvuilactie georganiseerd.

Er is één constante die we nu al kunnen vaststellen:

- Er zijn meer vrijwilligers komen opdagen, waaronder ook delegaties uit de bedrijfswereld (zie foto FEVIA), scholen, organisaties enz...
- Er werd minder zwerfvuil verzameld dan bij de vorige edities in 2017 en 2018.

Hoe kan dit verklaard worden:

- Er was de jaarlijkse “World Cleanup Dag” in september 2018.
- Er is de actie van Mooimakers.
- Er is de actie Schoon Volk.
- De ruimbeurten van de Wase Werkplaats.

Vooral “Schoon Volk” werpt zijn vruchten af. Het grondgebied van Belsele wordt nu voor 90% permanent geruimd door vrijwilligers die zich inschreven.

Besluit:

- Het opgehaalde zwerfvuil blijft toenemen als we alle acties samentellen.
- Door permanent zwerfvuil in te zamelen krijgt dit minder de kans om in de bodem te verdwijnen waar de microplastics zich kunnen verspreiden via de waterlagen.
- De invoering van het statiegeld blijft een noodzaak.

Altijd welkom op onze samenkomsten.
Deze gaan door in het Parochieheem om 20u.
De werkgroep 'Trage wegen' gaat
de Raaklijnvergadering vooraf.

Werkgroep

Trage wegen

Belsele

De Raaklijn vzw

**Vereniging voor de kwaliteit van de omgeving te
Belsele.**

De vergaderingen in 2019

29 apr, 27 mei, 24 juni, 23 sept, 28 okt,
25 nov en 23 dec

Nieuwsbrief:

Indien je onze nieuwsbrief wilt ontvangen:

Firmin.debeleyr@telenet.be

Bekijk ook onze webstek:

www.deraaklijn.be

secretariaat : Kleemstraat 89, 9111 Belsele

telefoon: 03 722 07 62

firmen.de.beleyr@telenet.be

lidmaatschap 2019 = **€15**

(+ €1 per extra familielid)

IBAN BE31 0001 5279 9955

Website: www.deraaklijn.be

1873

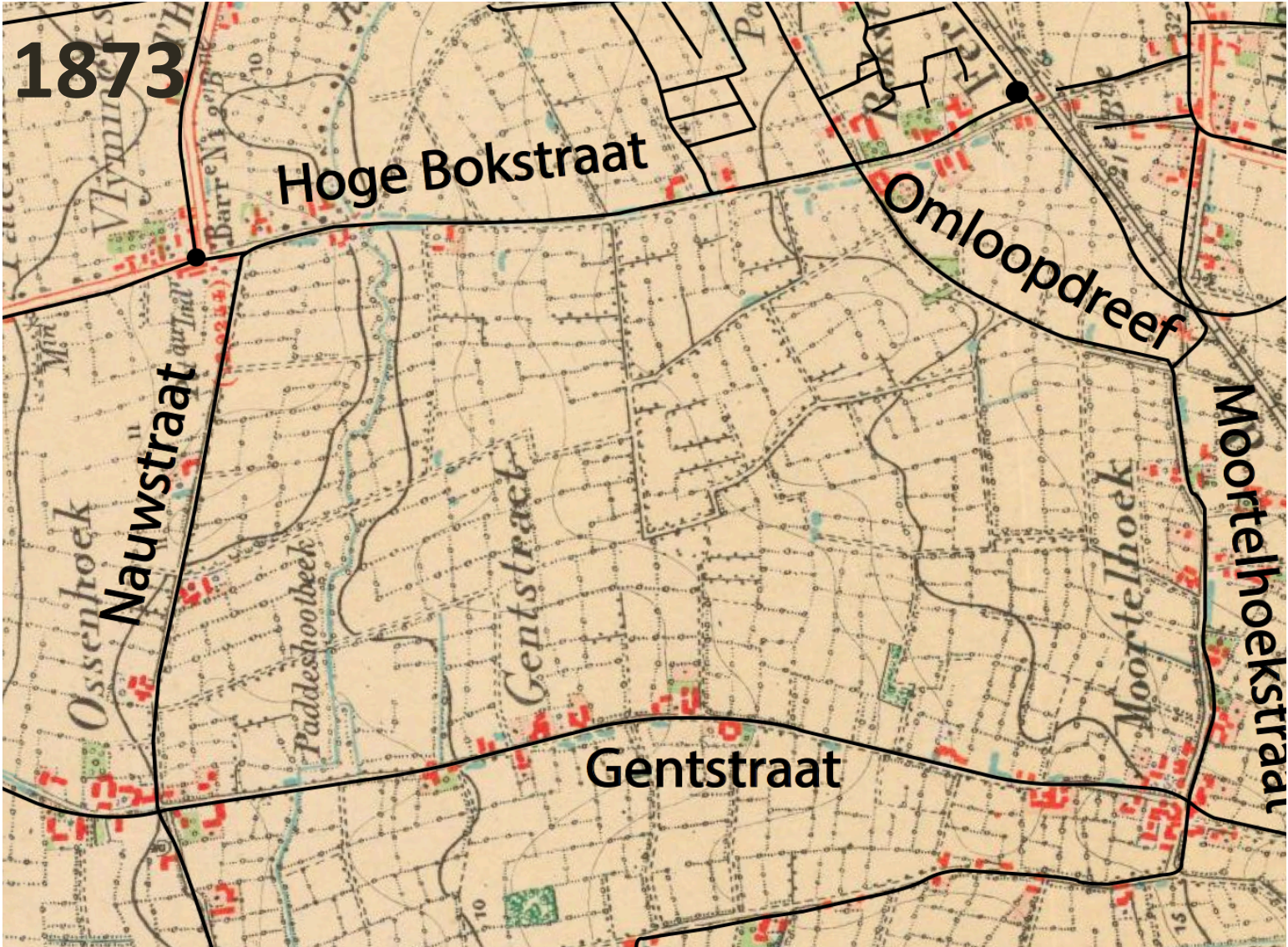
Hoge Bokstraat

Omloopdreef

Nauwstraat

Gentstraat

Moortelhoekstraat

1904

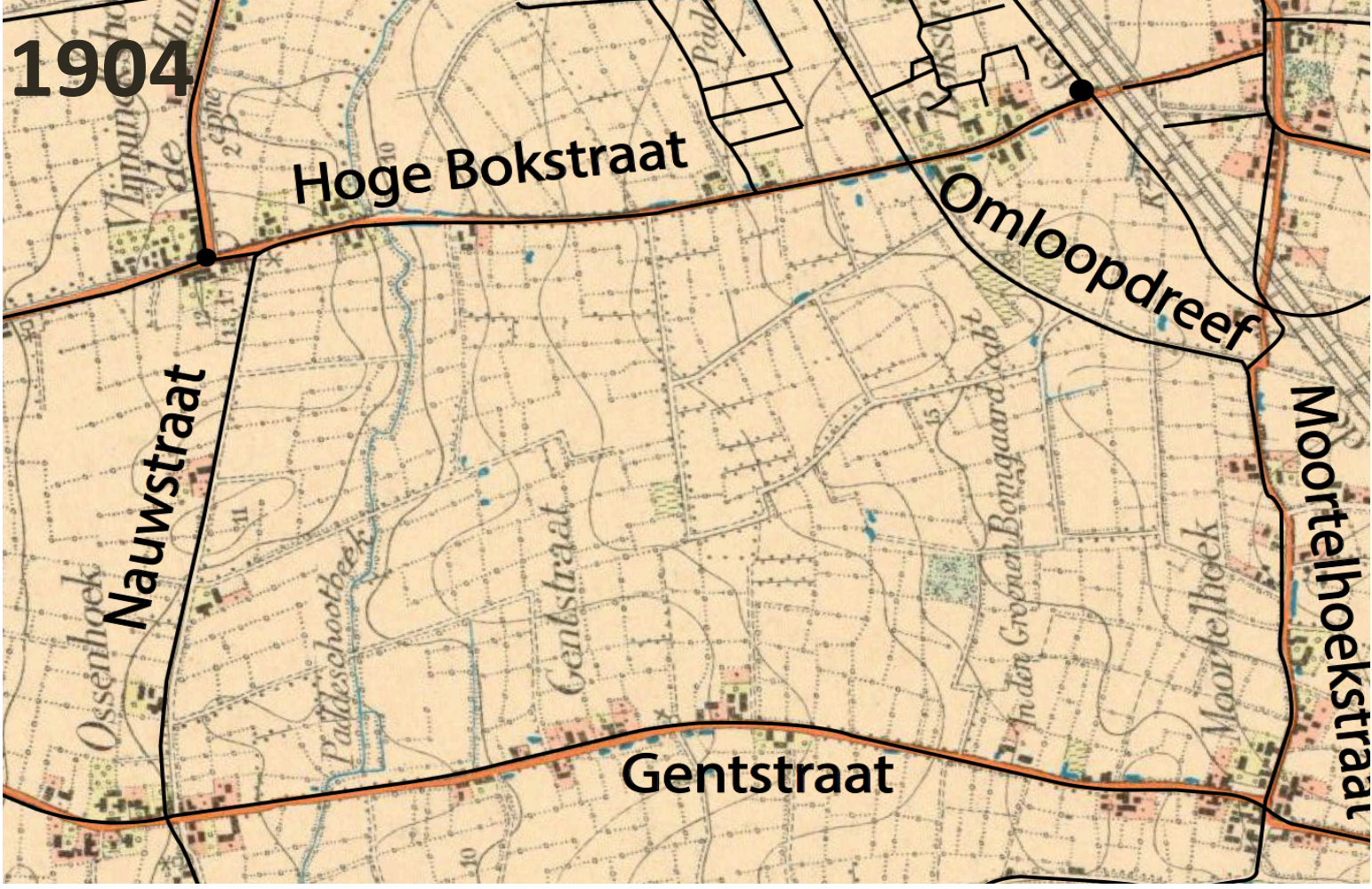
Hoge Bokstraat

Omloopdreef

Nauwstraat

Gentstraat

Moortelhoekstraat

1939

Hoge Bokstraat

Omloopdreef

Nauwstraat

Moortelhoekstraat

Gentstraat

1961

Hoge Bokstraat

Omloopdreef

Nauwstraat

Moortelhoekstraat

Gentstraat

